

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

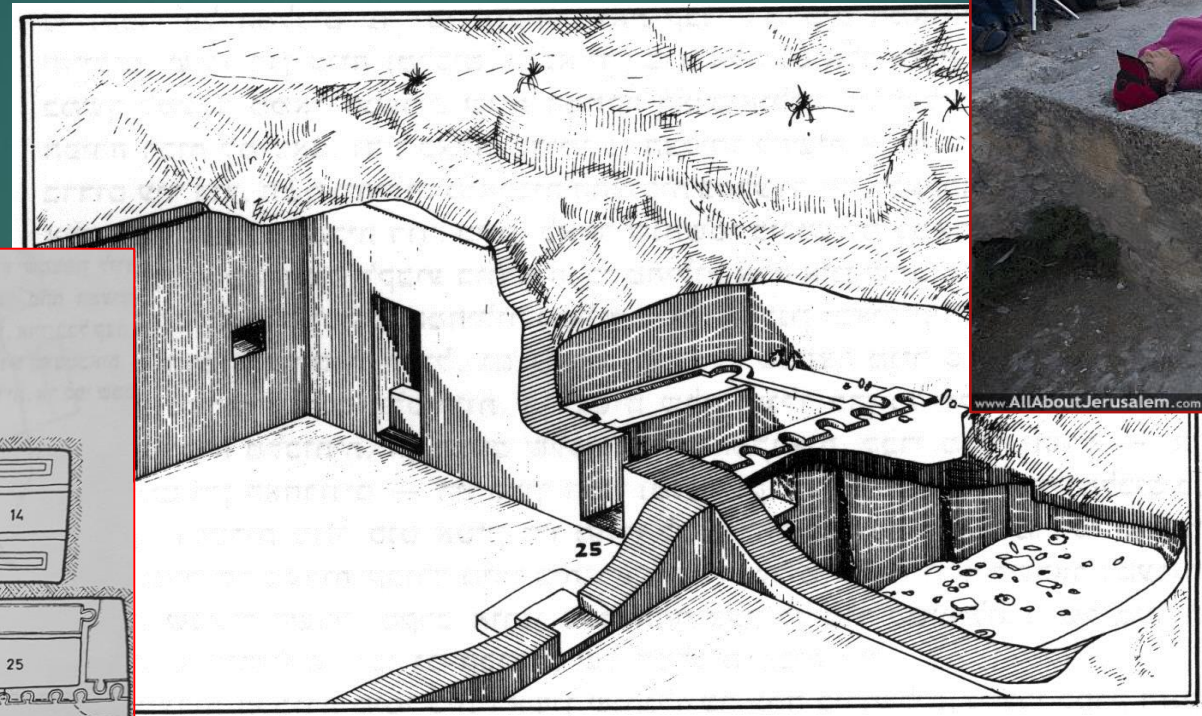
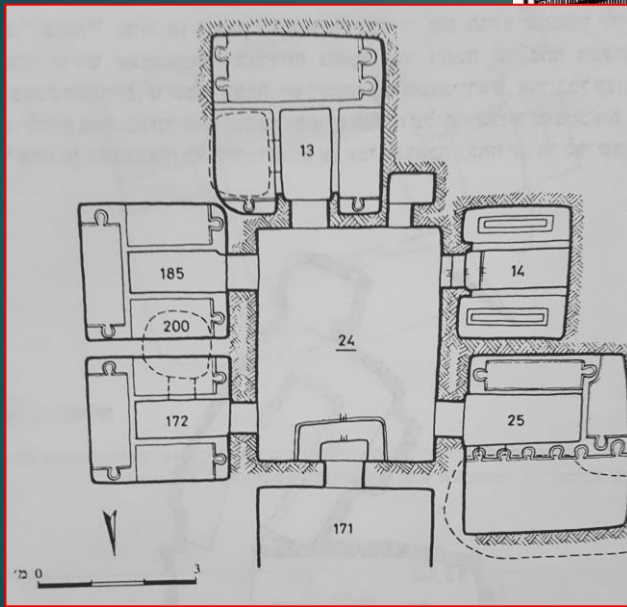
היסטוריית הקבורה בארץ ישראל העבר כמפתח לעתיד

ד"ר יאיר פורסטנברג

החוג לתלמוד, האוניברסיטה העברית

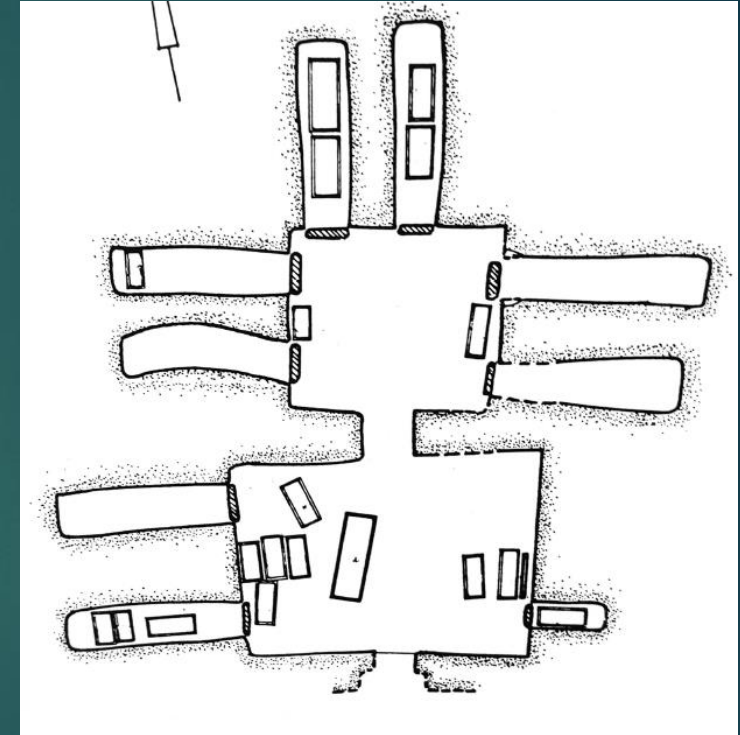
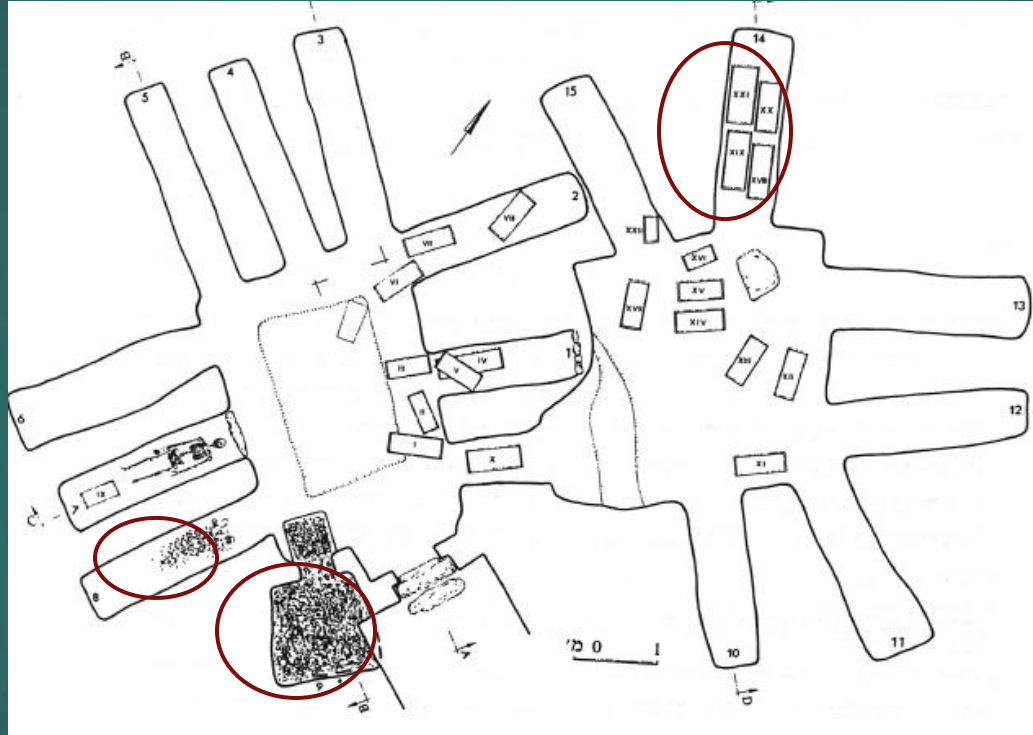
ממצאים ארכיאולוגיים

מאסיפה: מערכת קבורה מתקופת בית ראשון בכתף הינום

"ויאסף אל אבותיו"

התפתחות הכוכים והגלוסקמאות דאגה לקבורה פרטית

בית הקברות ביריחו – מאה ראשונה

גלוסקמא - γλωσσόκομον - קופסא

התאמה בין ממצא ארכיאולוגי לעדות תלמודית (תחילת מאה 2)

מסכת שמחות יב, ט

אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק, כך אמר לי אבא בשעת
מיתתו,

בני, בתחילה קברני **בביקעה**,

ובסוף לקט את עצמי

ותנם **בגלוסקמא בראזין**,

ואל תלקטם בידך, וכן עשיתי לו,

נכנס יוחנן וליקטן, ופירס עליהן אפיקריסין, ונכנסתי

וקרעתי עליהן, ונתתי עליהן ספירין יבישיין;

כשם שעשה לאביו כך עשיתי לו

כוכים ומקמרים בבית שערים

דרכי קבורה נוספות (מאה 2-3)

קבורה בארונות בכוכים

בית שערים – סקרופנים

מועד קטן א,ו

אין חופרין כוכין וקברות במועד אבל מחנכים את הכוכין במועד ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר רבי יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים:

שבת כג, ד

מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה, ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין.

בבא בתרא ו, ח

המוזכר מקום לחברו לעשות לו קבר, וכן המקבל מחברו לעשות לו קבר, עושה תוכה של מערה ארבע אמות על שש, ופותח לתוכה שמונה כוכין, שלשה מכאן ושלשה מכאן ושנים מכנגדן, וכוכין ארבע ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה.

קבורה יהודית בישראל בעת העתיקה

